

Рецензія

кандидата юридичних наук, доцента Лукашенко Альони Анатоліївни на дисертаційне дослідження Пашко Ірини Станіславівни «Правова інституціоналізація державної служби в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» зі спеціальності «Право»

Актуальність теми дослідження. Розвиток громадянського суспільства в Україні побудований на партнерстві між державою і суспільством. Демократичні цінності щодо прав, свобод, особистої недоторканності, свободи виражати свої погляди, переконання, мати свій світогляд, віросповідання, вільно виражати та захищати інтереси і прагнення різних суспільних груп, окремих громадян, які можуть та приймають участь в управлінні державними справами закріплено у Конституції України. З метою успішної реалізації Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року та членства в Європейському Союзі потрібно постійно формувати, підтримувати та розвивати професійну компетентність кадрів органів державної влади. Саме тому зростає актуальність здійснення ефективного державного управління, де державна служба є основним його елементом, а формування та розвиток її правового інституту набувають необхідності постійного наукового інтересу. Сучасні суспільно-політичні процеси, європейський вибір України створюють умови для пошуку дієвої системи державного управління, професійної, доброчесної, етичної державної служби. За таких умов слід обов'язково враховувати особливості становлення державно-владних інститутів, науково обґрунтовувати оптимальні шляхи діяльності апарату державної служби, що сприяє зміцненню авторитету держави та його конвергенції з потребами людей. Зазначене актуалізує обрану тему дисертаційного дослідження, яка передбачає обґрунтування теоретичних підходів правової інституціоналізації державної служби, розроблення практичних рекомендацій з удосконалення її правових механізмів в сучасних умовах розвитку України як цифрової та сервісно-орієнтованої держави.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Вивчення дисертації та наукових публікацій авторки засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість визначити мету, об'єкт, предмет

і завдання роботи, всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему. Зокрема, вступ характеризується високим рівнем аргументації щодо необхідності опрацювання основних структурних складових дисертації. Зрозуміла та чітко викладена взаємопов'язаність структурних елементів дисертації, у тому числі аналіз змісту, висновків до кожного розділу, загальних висновків до роботи. Зазначене свідчить про доцільність вибору інструментарію дослідження та можливість представлення шляхів розв'язання основних проблем. У дисертаційному дослідженні використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукових досліджень: узагальнення та систематизації, історичний та логіко-семантичний методи, аналізу, синтезу, порівняння, формально-логічний, системно-структурний, компаративний, прогнозування, моделювання. Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків забезпечена емпіричними даними. Значну емпіричну базу становлять наукові праці фахівців у сфері права та інших галузевих науках, норми Конституції, чинних нормативно-правових актів становлення та розвитку державної служби.

Результати дослідження апробовані на п'яти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науково-практичних семінарах та круглих столах. Дисертантка має три статті в наукових фахових виданнях України з права, одну статтю у зарубіжному науковому фаховому виданні, підрозділ у колективній монографії.

Викладене да підстави стверджувати, що дисертація Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» зі спеціальності «Право» виконана на високому науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні» є комплексним дослідженням, спрямованим на розроблення практичних рекомендацій з

удосконалення правової інституціоналізації державної служби в сучасній Україні. У дисертації уперше запропоновано класифікацію завдань державної служби залежно від ключових сфер, у яких здійснюють публічне управління; періодизацію правового регулювання державної служби; визначено поняття правової інституціоналізації державної служби, що полягає в нормотворчій, владній, цілеспрямованій діяльності уповноважених суб'єктів політичного й адміністративного рівнів щодо забезпечення формування та реалізації державної політики, підтримання постійного контакту між політичною владою, державними службовцями та суспільством шляхом правового врегулювання взаємодії сукупності елементів державної служби з метою забезпечення динамічного переходу цього інституту від одного етапу до іншого, підтримки чи зміни правового інституціонального стану державної служби.

Авторка удосконалила наукові підходи до визначення понять «інституціоналізація державної служби», «правова інституціоналізація державної служби», характеристику ознак державної служби як правової інституціональної системи. Подальшого розвитку набули підходи до визначення рівнів інституціональної організації державної служби як складного комплексного утворення, теоретичні положення щодо поняття «правовий інститут державної служби», характеристика міжнародного досвіду (країни ЄС, США), пропозиції з удосконалення інституціонального середовища державної служби.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні» не викликає суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових і спеціально-наукових методів наукового пізнання.

Отже, результати дисертаційного дослідження Пашко Ірини

Станіславівни, які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на високому методологічному рівні, а дисертант опанував необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки й рекомендації ураховані й використані в науково -дослідній сфері з метою подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем правової інституціоналізації державної служби (акти Національної академії внутрішніх справ, Національної академії державного управління при Президентові України). Також і у законотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства про державну службу (акт впровадження Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономній Республіці Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнародних відносин Верховної Ради України). У тому числі також і у правозастосовній діяльності – для вдосконалення процедур прийняття громадян на державну службу, її проходження, звільнення з державної служби (акти впровадження Полтавської обласної державної адміністрації, Харківської обласної військової адміністрації, Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції у Миколаївській області Південного міжрегіонального управління

Міністерства юстиції, Полтавського обласного центру зайнятості Державного центру зайнятості, Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби у Полтавській та Кіровоградській областях, Департаменту суспільних комунікацій Київської міської державної адміністрації, Департаменту з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Полтавської обласної державної адміністрації, Управління молоді і спорту Луганської обласної державної адміністрації). В освітньому процесі – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Публічна служба» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому.

Дисертація Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні» викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація містить анотацію, вступ, три розділи, які охоплюють вісім підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг становить 241 сторінку, з яких основний текст – 190 сторінок. Робота містить 7 таблиць, один рисунок. Список використаних джерел налічує 280 найменувань на 30 сторінках.

Анотація у стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, у яких висвітлено основні результати дослідження.

У *вступі* обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність. Визначено мету, об'єкт, предмет дисертаційного дослідження та поставлено наукові завдання. Зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Охарактеризовано методи дослідження. Окреслено наукову новизну отриманих результатів, що зумовлена характером обраної теми та підходом до її дослідження, практичне значення отриманих результатів та викладено дані щодо апробації результатів дисертаційного дослідження.

У *першому розділі* «Стан правової інституціоналізації державної служби

в Україні» висвітлено теоретичні підходи до правової інституціоналізації державної служби, проаналізовано нормативний зміст державної служби України, досліджено державну службу як правовий інституціональний комплекс.

У *другому розділі* «Система правової інституціоналізації державної служби в Україні» висвітлено поняття та завдання правової інституціоналізації державної служби, досліджено правове регулювання інституціоналізації державної служби та окреслено фактори дестабілізації на державній службі, визначено напрями посилення ролі державних службовців на сучасному етапі правової інституціоналізації державної служби.

У *третьому розділі* «Міжнародні практики та шляхи вдосконалення правової інституціоналізації державної служби» окреслено європейські стандарти правової інституціоналізації державної служби, охарактеризовано моделі правової інституціоналізації державної служби в США та розроблено відповідні пропозиції для України.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано висновки, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, високий рівень достовірності.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація Пашко Ірини Станіславівни відповідає встановленим вимогам, є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – дослідження та удосконалення правової інституціоналізації державної служби в Україні

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні» можуть бути рекомендовані для використання у освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідній сфері, планування досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Оцінюючи дисертаційну роботу Пашко І. С. в цілому позитивно,

необхідно зупинитись на деяких питаннях і рекомендаціях:

1. В умовах історичного Рішення Європейського Союзу про надання Україні офіційного статусу кандидата на членство в європейському Союзі та у період діє правового режиму воєнного стану вбачається більш детально підійти до особливостей правової інституціоналізації державної служби в Україні з огляду на чинники глобалізації та євроінтеграції, реформи децентралізації в Україні.

2. З метою успішної реалізації Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року та членства в Європейському Союзі вбачається необхідним постійно формувати, підтримувати та розвивати професійну компетентність керівних кадрів на державній службі, на що варто було акцентувати більше уваги.

3. Щодо професіоналізму державних службовців як важливої складової її діяльності, доцільно рекомендувати зосередити увагу на нових адміністративних функціях щодо професійного розвитку (розвитку кар'єри).

Слід відмітити, що вказані зауваження і побажання є рекомендаційними і у цілому не позначаються на позитивній оцінці дисертації, оскільки спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових праць авторки, фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні» є оригінальною самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Пашко Ірини Станіславівни на тему «Правова інституціоналізація державної служби в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» зі спеціальності «Право», є завершеною, самостійно виконаною кваліфікованою науковою працею, що має вагоме теоретичне і практичне значення, яка відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах

вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Рецензент –

доцент кафедри

публічного управління та адміністрування

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

Альона Альона ЛУКАШЕНКО

